

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬОЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА: наступне покоління

Інформаційний бриф:
**ПОСИЛЕННЯ САНКЦІЙ
ПРОТИ РФ**
25 квітня, 2022 | No 15

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту

РАДА: наступне покоління

Наразі Брюссель розробляє плани щодо шостого пакету санкцій проти росії, які, за прогнозами, будуть представлені країнам Європейського Союзу найближчим часом. Робота над рекомендаціями щодо посилення санкцій триває і в Україні. Спеціально утворена міжнародна робоча група щодо санкцій проти росії оприлюднила свій план дій, який містить чіткі рекомендації щодо наступних кроків санкційної політики демократичних держав.

Програма РАДА: наступне покоління підготували оновлену інформацію щодо основних санкцій проти рф, які було запроваджено за квітень 2022 року та щодо можливого подальшого санкційного тиску на росію. ІнфоБриф є продовженням раніше підготовленого матеріалу, який можна знайти за посиланням: <https://bit.ly/3uUBoNL>

1. Основні санкції, запроваджені проти рф за період з 4 по 22 квітня 2022 р.

1.1. Санкції ЄС (П'ятий пакет санкцій)

8 квітня ЄС офіційно запровадили **п'ятий пакет санкцій**, який включає в себе¹:

- Заборону на придбання, ввезення та передачу вугілля й інших видів твердого викопного палива в ЄС, якщо воно видобувається в росії або експортується з росії, починаючи з серпня 2022 року. **Наразі до ЄС щорічно ввозиться вугілля на 8 млрд євро.**
- **Заборону надання доступу до портів ЄС** для суден під російським прапором. Передбачено винятки для сільськогосподарської та харчової продукції, гуманітарної допомоги та енергоносіїв.
- Заборону на **російські та білоруські автомобільні вантажні перевезення** в ЄС, у тому числі транзитні. При цьому робляться винятки для низки товарів, зокрема, фармацевтичної, медичної, сільськогосподарської та харчової промисловості (включаючи пшеницю). До винятків також відноситься й дорожнє сполучення для гуманітарних цілей.
- Додаткові експортні заборони, що стосуються **авіа-палива та низки інших товарів, зокрема, квантових комп'ютерів та передових напівпровідників**, новітньої електроніки, програмного забезпечення, стратегічно важливих механізмів та транспортного обладнання.
- Також, заборона стосується ввезення таких товарів як деревина, цемент, добрива, морепродукти, та міцний алкоголь. Обсяг узгоджених заборон на експорт й імпорт становить 10 та 5,5 млрд євро відповідно.
- Ряд економічних нововведень, спрямованих на підвищення ефективності раніше введених санкцій та усунення шляхів їхнього обходу як то **загальна заборона участі російських компаній в державних закупівлях в країнах ЄС**, виключення будь-якої фінансової підтримки російських державних органів, розширена заборона на вклади у крипто-гаманці, заборона продажу росії та білорусі банкнот й оборотних цінних паперів, деномінованих в офіційних валютах країн ЄС, та заборона таких продажів будь-яким фізичним або юридичним особам, організаціям та органам в росії та білорусі.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>

РАДА: наступне покоління

- Запроваджено **санкції проти компаній, продуктів та технологій які відіграють певну роль у збройному вторгненні росії до України**, проти найбільших олігархів та бізнесменів, високопоставлених кремлівських чиновників; проти осіб, які займаються дезінформацією та інформаційними маніпуляціями і систематично розповсюджують кремлівські повідомлення про російську військову агресію в Україні; **а також проти членів сімей осіб, які вже підпали під санкції, щоб унеможливити обхід санкцій ЄС.**
- Запроваджено **повну заборону на операції з чотирма найбільшими російськими банками, яких припадає на частку в 23% російського банківського сектору.** Після відключення від системи SWIFT їх активи будуть заморожені і, таким чином, стануть повністю відрізаними від ринків ЄС.

«Останні санкції було прийнято у відповідь на звірства, вчинені російськими збройними силами в Бучі та інших окупованих росією територіях. Мета цих санкцій — припинити безрозсудну, нелюдську та агресивну поведінку російських військ і дати зрозуміти особам, що приймають рішення в Кремлі, що їхня протизаконна агресія обійдеться їм дорого». - заявив Жозеп Борелль, Верховний Представник ЄС із закордонних справ та політики безпеки.

1.2. Заходи окремих країн, спрямовані на посилення санкцій проти росії

Австралія²

- запровадила ще один пакет санкцій проти 14 російських державних підприємств, які мають стратегічне та економічне значення для рф, зокрема, у санкційному списку «Газпром» та «Транснефть», «КамАЗ», судноплавні компанії «Севмаш» та «Объединенная судостроительная корпорация»;
- санкції поширились також на холдинг «Роселектроніка», «Новоросійський морський торговельний порт», «Алросу», «Согаз», «Радкомфлот»;
- запровадила заборону на експорт товарів класу «люкс» (luxury goods) в рф³;
- запровадила фінансові санкції та заборону на поїздки ще для 67 росіян, довівши загальну кількість осіб і організацій, які потрапили під санкції, майже до 600;
- заборона на експорт до росії глинозему та алюмінієвих руд, включаючи боксити⁴;
- заборона на ввіз нафти, продуктів нафтопереробки, природного газу, вугілля та інших енергоносіїв з росії;
- Уряд Австралії оголосив про нові санкції щодо 33 російських олігархів, відомих бізнесменів та їх найближчих родичів. Серед них: Роман Абрамович, власник футбольного клубу «Челсі», Олексій Міллер, генеральний директор «Газпрома», Дмитро Лебедев, голова правління «росія», Сергій Чемезов, очільник «Ростеха», Микола Токарев, генеральний директор «Транснефті», Ігор Шувалов, голова «Внешкономбанку», Кирило Дмитрієв, виконавчий директор «російського фонду прямих інвестицій».

² <https://www.dfat.gov.au/international-relations/security/sanctions>

³ <https://www.dfat.gov.au/news/news/russia-australia-prohibits-export-luxury-goods-russia>

<https://www.dfat.gov.au/news/news/russia-australia-prohibits-export-aluminium-ores-alumina-and-related-products-russia>

РАДА: наступне покоління

Велика Британія

З початку війни, Велика Британія наклала санкції на понад 1400 осіб і підприємств, у тому числі понад 100 олігархів і членів сімей.

- внесла до санкційного списку ще 206 російських фізичних і юридичних осіб, в тому числі санкції введені щодо Віктора Медведчука. (178 сепаратистів, шість олігархів, наближені та службовці, а також ще 22 особи.)⁵
- додала до санкційного списку двох ділових партнерів олігарха Романа Абрамовича - Євгена Тененбаума та Давида Давидовича: уряд заморозив їхні активи вартістю до 10 млрд фунтів стерлінгів.⁶
- внесла до списку санкцій ще 26 російських громадян і компаній⁷, у тому числі високопоставлених військових, причетних до звірств на передовій в Україні. Серед організацій під санкціями опинилися концерн "Калашников", Арзамаський машинобудівний завод, який виробляє бронетранспортери-амфібії, що використовувалися під час вторгнення в Україну, Військово-промислова компанія – великий постачальник озброєння та військової техніки для збройних сил рф.

Уряд Британської заморської території, Кайманових островів, також відреагував на британські санкції проти росії та заморозив активи (7,3 млрд. дол. США) юридичних та фізичних осіб із санкційних списків⁸.

- Країна розширила перелік товарів, імпорт яких заборонено, і включила в нього срібло, вироби з дерева та товари розкоші з росії. Нове ембарго охопить імпорт на суму 1 млрд фунтів.
- Уряд Британії підвищив тарифи на низку іншого імпорту з рф на 35%. Підвищення мит охопить торгівлю на суму 130 млн фунтів, зокрема, такі товари як діаманти та каучук. У повному переліку – м'ясо, кава та чай, цукор, тютюн, одяг, тканини та шкіра, металеві вироби, запчастини, машини, оптичні пристрої тощо.

США

- Управління з контролю за іноземними активами Міністерства фінансів США (OFAC) визначило юридичних та фізичних осіб, причетних до спроб ухилення від санкцій, запроваджених Сполученими Штатами та їхніми міжнародними партнерами проти росії. OFAC включив в список російський комерційний банк «Транскапіталбанк» і глобальну мережу з понад 40 фізичних і юридичних осіб на чолі з російським олігархом Костянтином Малофєєвим. **Один з векторів роботи OFAC полягає в сприянні ухилянню організацій від санкцій.**
- OFAC також включив до списку компанії, що працюють у **галузі видобутку віртуальної валюти**. Зокрема, під санкції потрапить один з найбільших операторів дата-центрів для майнінгу криптовалют BitRiver та 10 його російських «дочок».⁹

⁵ <https://www.gov.uk/government/news/uk-sanctions-178-russian-separatists-in-breakaway-regions>

⁶ <https://www.gov.uk/government/news/uk-hits-key-russian-oligarchs-with-sanctions-worth-up-to-10bn>

⁷ https://www.gov.uk/government/news/new-sanctions-targeting-putins-war-leaders?fbclid=IwAR1Y6I1uGY2H2QwD7yovUwymKJePfzg_EArxq0QpNXmYfRFdK1UBCSYv_38

⁸ <https://www.caymancompass.com/2022/04/07/cayman-freezes-us7-3-billion-in-russian-assets>

⁹ <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0731>

РАДА: наступне покоління

- США запровадив візові обмеження щодо 635 громадян росії, які причетні до придушення інакодумства в росії та закордоном, причетні до діяльності, що загрожує територіальній цілісності України, а також причетні до порушень прав людини у в'язницях та місцях неофіційного тримання під вартою у підконтрольних росії районах Донбасу. Візові обмеження також стосуватимуться трьох російських чиновників за причетність до грубих порушень прав людини та 17 осіб, відповідальних за підлив демократії в Білорусі.

Японія

- санкції у вигляді заморожування активів проти 385 депутатів Держдуми рф, а також дочок путіна Катерини Тихонові та Марії Воронцової, дружини та дочки голови МЗС рф Марії Лаврової та Катерини Винокурової. Крім них, під санкції потрапили головнокомандувач ВМФ рф Микола Євменов, його заступник віце-адмірал Володимир Касатонов, командувач Чорноморського флоту адмірал Ігор Осипов, головком Сухопутних військ Олег Салюков, головком ВКС рф Сергій Суровікін, командувач ВПС рф Сергій Дронов та інші росіяни.
- обмеження введено проти російських банків Альфа-банк та Сбербанк. Їхні активи будуть заморожені, а транзакції з ними заборонені, починаючи з 12 травня.

2. Якими є вектори посилення санкцій на росію?

2.1. Український План дій щодо посилення санкцій проти рф

19 квітня, створена Президентом робоча група представила план дій щодо посилення санкцій, що постають з 10 основних пунктів.¹⁰ Вони стосуються енергетичного експорту, міжнародної торгівлі, бізнесу.

1. Розширити нафтогазові санкції.

- Ввести повну заборону та ембарго на російські сиру нафту, нафтопродукти, газ та вугілля, заборона на імпорт та експорт.
- ЄС має негайно взяти на себе зобов'язання припинити торгівлю нафтопродуктами з росією та білоруссю. Країни ЄС повинні зосередитись на суттєвому скороченні закупівлі російської сирої нафти та конденсату, поки вони не досягнуть нуля. Група визнає складності у різкій відмові від російської енергетики, тому пропонує такі проміжні кроки:
 - ✓ Встановлення високих імпорتنих мит, які змусять москву знизити ціни, що призведе до зниження прибутків. Доходи, отримані від цих податків, також можуть бути спрямовані на цілі гуманітарної допомоги Україні та фонди реконструкції.
 - ✓ Запровадити заходи, які змусять покупців російської нафти та газу здійснювати платежі на рахунки умовного зберігання («escrow»), які будуть недоступні росії до закінчення війни. Агресор зможе використати утримані кошти для торгівлі, яка не знаходиться під санкціями (харчування, ліки та медичні вироби). Частина коштів може також переходити на цілі гуманітарної допомоги Україні або до фонду реконструкції.

¹⁰ https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/14/09/ec9604286261bb499fd3ee12e0df3bbf_1650466841.pdf

РАДА: наступне покоління

- ✓ Запровадити загрозу накладення санкцій блокування на будь-яку фінансову установу, яка порушує умови роботи рахунків умовного зберігання («escrow»).
- ✓ Запровадити інструменти заохочення інших дій щодо пом'якшення та компенсації короткострокових перебоїв у постачанні, включаючи тимчасове продовження часу експлуатації ядерної та вугільної генеруючої потужностей, а також газових родовищ, які знаходяться на кінцевому терміні експлуатації.
- ✓ Забезпечити дотримання ЄС зобов'язання скоротити імпорт російського газу на дві третини в 2022 році і припинити закупівлю російського газу до кінця 2026-27 років. Встановити проміжні дати повного припинення транспортування російського газу до ЄС через «Північний потік-1», «Турецький потік-2» та «Ямал-Європа».
- ✓ Розширення інфраструктури терміналів скрапленого газу (LNG) та консолідація закупівель газу на рівні ЄС.
- ✓ Ембарго має застосовуватися до всіх сумішей, що містять нафту, нафтопродукти та газ російського походження, пропорційно до частки в суміші російської сировини.
- ✓ Встановити механізми координації та співпраці між урядами та приватним сектором щодо заходів з видобутку, вивільнення нафтових запасів, дипломатичних кроків щодо забезпечення альтернативних поставок нафти та газу замість російських.

2. Розширити транспортні та страхові санкції.

Встановити заборону здійснення перевезень морським, наземним та залізничним транспортом з росії до Західного світу, заборонити міжнародне страхування та сертифікацію комерційних суден щодо будь-яких судноплавних і морських вантажів за винятком тих, що стосуються забезпечення глобальної продовольчої безпеки.

3. Запровадити нові фінансові санкції.

Поглибити заходи щодо відключення всіх російських фінансових установ від світової фінансової системи. РФ має бути відключена від світової фінансової системи SWIFT. Також повне блокування активів має стосуватися і всіх російських банків. Розпочати наступну хвилю санкцій слід з ТОП-30 банків та фінансових установ, включаючи: Газпромбанк, Банк Москви, Россільгоспбанк, Транскапіталбанк, Банк Траст, Росбанк, Тінькофф Банк, Точка, і далі на критичну фінансову інфраструктуру, до якої входить Московська Біржа (MOEX). Ввести подібні санкції проти всіх їхніх дочірніх і підставних компаній у Росії та за її межами.

Такі ж санкції потрібні й проти Центробанку РФ, з метою їх можливої конфіскації для використання у фонді реконструкції України. Щоб зберегти ці резерви замороженими, слід ввести повні блокуючі санкції (такі як включення до списку SDN) проти Фонду національного багатства та Міністерства фінансів російської федерації. Слід залучити Управління з контролю за іноземними активами (Office of Foreign Assets Control, OFAC) до блокування активів Центрального банку росії, які зберігаються у фінансових установах Сполучених Штатів Америки.

4. Визначити російську федерацію державою-спонсором тероризму.

Визначити російську федерацію спонсором тероризму, визнати Збройні Сили російської федерації іноземною терористичною організацією (Foreign Terrorist Organization, FTO) та

РАДА: наступне покоління

спеціально визначеними глобальними терористами (Specially Designated Global Terrorists, SDGT). Виключити Росію з Групи фінансових заходів з відмивання грошей (Financial Action Task Force, FATF), спонукаючи банків-партнерів переглянути співпрацю з російською фінансовою системою.

Визнати пропутінські, провоєнні політичні партії «Єдина Росія», «Комуністична партія російської федерації», «Справедлива росія – за правду (СРЗП)» і «ЛДПР» посібниками тероризму або особами, групами та організаціями, які беруть участь у підтримці терористичних актів, які, отже, мають бути внесені до чорного списку FATF.

5. Посилити індивідуальні санкції проти певних категорій осіб.

Запровадити санкції проти:

- російських осіб, які займають вищі державні посади, наприклад, у ранзі заступника міністра або вищі, в уряді росії, членів правління Центрального банку росії або Національного банку білорусі, осіб які займають еквівалентний ранг в правоохоронній службах росії чи органах судової влади, а також перевірити найближчих членів їх сімей на докази првпорушень;
- всіх членів сімей осіб пов'язаних з російським урядом, які володіють активами осіб І категорії, з особливою увагою до родичів та сім'ї президента росії;
- всіх членів органів управління російських державних і підконтрольних державі підприємств, у тому числі банків і компаній, за участю російської держави або квазідержавних юридичних осіб у капіталі від 25%, незалежно від громадянства особи;
- ключових керівників і членів правління компаній, які підпадають під санкції США або ЄС;
- власників російських пропагандистських ресурсів, членів їх органів управління та громадських діячів (Наприклад, санкції мають бути накладені на Національний рекламний альянс Росії, акціонерів і співробітників державних медіа-підприємств та популярних у соцмережах осіб, які створюють або розповсюджують контент, що вихваляє війну). Під санкції мають потрапити всі пропагандисти Путіна, включно з тими, хто працює на RTR Planet, Russia 24, НВ Мир, телеканал Союз, Channel 8 International, Білорусь 24, Victory, First Channel Europe, RT Arabic, RT Documentary, RT News, RT en Español , RT UK, RT France, RT DE та інші ЗМІ, які фінансуються російською державою або державними компаніями;
- всіх членів політичної партії Путіна «Єдина Росія».

Зняття санкцій з осіб має розглядатись у тісних консультаціях з Урядом України.

6. Посилити санкції проти державних підприємств. Поступове посилення санкцій проти всіх російських і білоруських держпідприємств, пріоритетом є державні підприємства енергетичної галузі, інфраструктури, промисловості.

Зменшити вплив Росії на цивільні ядерні енергетичні програми інших країн шляхом введення санкцій проти будь-якого нового проекту «Росатому»,

7. Розширити заходи із контролю за експортом та ввести заборону на імпорт.

РАДА: наступне покоління

Забезпечити розширення експортного контролю та ввести заборону на експорт до росії всієї стратегічно важливої високотехнологічної продукції, зокрема, тієї, що має відношення до видобутку, обробки та переробки нафти, скрапленого природного газу та бурового обладнання.

Посилити експортний контроль за критично важливими технологічними системами, компонентами та матеріалами з потенційним військовим (подвійним) використанням.

Заборонити експорт металів, мінералів і руд, таких як титан, хром, мідь і молібден, та їх готової продукції до росії. Ввести заборону на експорт напівфабрикатів, промислового програмного забезпечення, суднобудівних технологій, а також нафтосховища для російських танкерів і вантажних суден. Ввести повне ембарго на імпорту з росії та білорусі металів, корисних копалин, супутніх промислових товарів, хімічної продукції, пластмаси та гуми, деревини та лісоматеріалів, дорогоцінного каміння.

Заборонити експорт таких критично важливих предметів, як газові турбіни високої потужності, послуги з технічного обслуговування турбін та постачання їх компонентів до росії.

8. Запровадити вторинні санкції.

Україна вбачає потребу у накладенні вторинних санкцій на будь-яку фінансову установу чи компанію, яка своєю діяльністю заповнює втрачений попит на пов'язаний з росією бізнес.

9. Підвищити прозорість міжнародних компаній та перешкодити прихованій торгівлі й інвестиціям до росії

Створити та опублікувати реєстр усіх міжнародних компаній, які досі працюють в росії та білорусі, і зобов'язати їх розкривати зв'язки про існуючі ділові відносини з підприємствами та дочірніми підприємствами в росії та білорусі.

Забезпечити обов'язкове розкриття національності кінцевого бенефіціара компанії в рамках стандартних процесів реєстрації компанії та звітності.

10. Поглибити координацію санкцій та пов'язати зняття санкцій з досягнення миру і подальшою відбудовою

Продовжити координацію санкцій з ЄС, Сполученими Штатами Америки та іншими союзними країнами і партнерами, щоб гарантувати, що, якщо фізична чи юридична особа підпадає під санкції в одній юрисдикції, вона буде підпадати і під інші.

Забезпечити функціонування санкцій до тих пір, поки росія не припинить своє вторгнення до України.

Після закінчення війни тісно координувати будь-яке зняття санкцій українським Урядом та його оцінкою:

- прогресу в мирних переговорах та переговорах;
- визнання росією суверенітету і територіальної цілісності України;
- російської співпраці в частині суттєвого внеску до фонду відновлення України, як компенсацію за всю матеріальну і людську шкоду, завдану в результаті її вторгнення.

РАДА: наступне покоління

2.2. Додаткові заходи щодо посилення санкцій

Обмеження роботи авіа компаній

Європейська комісія оголосила про оновлення списків авіаційної безпеки Європейського Союзу¹¹, поява в них означає обмеження або заборону авіа компанії здійснювати свою діяльність на території Європейського Союзу. Туди увійшла 21 авіакомпанія, сертифікована рф та авіакомпанії інших країн. Дане рішення запустило процес перевірки роботи компаній через недостатній контроль за безпекою їх роботи контролюючими органами держав. Серед інших країн: Венесуела, Ірак, Нігерія, Зімбабве та ін. Питання, яке виникло стосовно росії – експлуатування великого числа іноземних літаків російськими авіалініями без відповідних сертифікатів надійності та порушення Міжнародної конвенції цивільної авіації¹², адже росія спровокувала посилення контролю тим, що робила спроби націоналізувати літаки, що перебувають у закордонній власності.

Морська торгівля

Незважаючи на те, що Європейський Союз та Велика Британія винесли заборону заходження російських суден до їх портів, й такі обмеження мали б вдарити по постачальникам товарів та продуктів а також по транспортним компаніям росії, рішення дозволяє заходити до портів тим російським суднам, що перевозять нафту, газ, мідь, залізну руду, фармакологію та інші дорогі товари.

Зважаючи на те, що ці товари є прибутковими та на них зосереджена російська торгівля, 80% російського експорту не підпало під ці санкції¹³. Заборона експорту вугілля, що була винесена дещо раніше, не вдарить по економіці рф надто сильно, бо вугілля не є порівнюваним з нафтою та іншими, набагато дорожчими енерго-продуктами. Досить часто російські судна змінюють країну реєстрації судна, що є юридичним уникненням відповідальності та обмежень. Самі ж обмеження є недостатньо детально виписаними з юридичної точки зору, та не виключають можливості уникнення відповідальності. **Морська торгівля рф залишається прибутковою справою для росії та потребує посилення санкцій та обмеження діяльності.** Так само світ чекає введення повного ембарго на купівлю російської нафти й нафтопродуктів з росії. Дещо раніше росія заборонила експорт 200 видів товарів до кінця 2022.

Грузові перевезення

Норма з п'ятого пакету санкцій ЄС щодо заборони перевезень та транзиту дорогами ЄС для російських компаній також не є повністю результативною та не обмежує потік російської нафти та нафто-продуктів. Російські перевізники все ще можуть обійти санкції через транспортування продуктів та сировини до інших країн, наприклад, Казахстану, а потім до росії або навпаки. Кількість таких маршрутів є зростаючою. Так само, як і з портами, росія може реєструвати свій транспорт як закордонний та працювати на ринку ЄС. Через те, що логістика стає ускладненою для рф – передбачається зростання обслуговування транспорту, що може привести до подорожчання цього бізнесу на близько 60%¹⁴.

¹¹ https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/eu-air-safety-list_de

¹² <https://www.icao.int/publications/pages/doc7300.aspx>

¹³ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2022.111.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A111%3ATOC

¹⁴ <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/11/685569/>

РАДА: наступне покоління

2.3. Посилення індивідуальних санкцій проти певних категорій осіб ("Список Навального")

Під час чергового обговорення санкцій в Європарламенті депутат Європарламенту та колишній прем'єр-міністр Бельгії Гі Верхофстадт заявив що **європейські санкції проти росії не працюють, тому потрібно «взятися» за шість тисяч людей з оточення російського диктатора володимира путіна** «Ви знаєте, чому ваша стратегія не працює? Тому що поетапне запровадження санкції в умови автократії не працює. Це працює у демократії, з демократами, де є громадська думка, справжня громадська думка. А в росії більше немає справжньої громадської думки», — сказав Верхофстадт у Європарламенті. «Ми маємо взятися за 6000 людей з оточення Путіна. Справжніх людей, які працюють із Путіним. І ми маємо список. Олексій Навальний, фонд Навального зробили список із 6000 осіб», — наголосив він.¹⁵

Заснована О. Навальним в 2011 р. організація, «Фонд боротьби з корупцією» (ФБК), публічно **запропонувала список з 35 російських громадян**, які пов'язані з порушенням прав громадянина та корупційними схемами на державних посадах. Список та лист від ФБК було відправлено уряду США, Великобританії, та керівництву ЄС.

Фонд Навального розділив список олігархів на **три** групи:

1. Олігархи, яким путін подарував статки і владу, і які користуються владою та фінансами від імені режиму.
2. Порушники прав людини і ті, хто пригнічує основні громадянські та політичні свободи.
3. Особи, безпосередньо причетні до переслідування Навального і ФБК.

Вісім перших людей у списку мають найвищу пріоритетність.

Рекомендований список осіб¹⁶

Список найвищої пріоритетності

1. **Роман Абрамович.** Бізнесмен-мільярдер з розширеним портфелем активів як в Росії, так і в усьому світі. Один з ключових прихильників і бенефіціарів кремлівської клептократії. Має значні зв'язки і активи на Заході.
2. **Денис Бортніков.** Голова Правління ВТБ Банку. Він син Олександра Бортнікова, директора Федеральної Служби Безпеки росії і ключового союзника Володимира Путіна. Виступає в якості "гаманця" для нечесно нажитих доходів свого батька, щоб приховати їх справжнього бенефіціара і уникнути санкцій.
3. **Андрій Костін.** Президент і голова правління Державного банку ВТБ, ключового посередника в корупційних грошових потоках, пов'язаних з діяльністю російського уряду і спецслужб. У банку також зберігаються особисті статки багатьох високопоставлених російських чиновників.
4. **Михайло Мурашко.** Міністр охорони здоров'я росії, відповідальний за приховання отруєння Олексія Навального і перешкоджання заходам його евакуації до Німеччини на лікування.

¹⁵ https://twitter.com/guyverhofstadt/status/1511667812137377804?s=20&t=_KVm4n9GRVH1UkXhMaNU7g

¹⁶ https://drive.google.com/file/d/1A9l5SqbfFBw3kGkQzWKfSyl-qQXBfme3/edit?fbclid=IwAR0Fp9sn9UGiX_St6i-_GrhIKvrdyhVtaXB3TRfskPCjuC5U5QTEnmuyEQ

РАДА: наступне покоління

5. **Дмитро Патрушев.** Міністр сільського господарства. Син Миколи Патрушева, директора Ради Безпеки росії і одного з ключових союзників Володимира Путіна, який виступає в якості "гаманця" для нечесно нажитих доходів свого батька, щоб приховати їх справжнього бенефіціара і уникнути існуючих санкцій.
6. **Ігор Шувалов.** Колишній перший заступник Прем'єр-міністра росії й голова Державної корпорації розвитку VEB.RF. Має значні активи закордоном.
7. **Володимир Соловйов.** Відомий російський державний медійний діяч, один з головних рупорів авторитарної пропаганди. Виступав за позасудове поводження справи Олексія Навального та інших опозиціонерів.
8. **Алішер Усманов.** Бізнесмен-мільярдер з великим портфелем активів в Росії і в усьому світі. Має значні зв'язки із Заходом. Один із ключових прихильників і бенефіціарів кремлівської клептократії.

Особи, пов'язані з переслідуваннями Олексія Навального

9. **Олександр Бастрікін,** Голова Слідчого комітету - відомства, що стоїть за численними сфабрикованими і незаконними справами проти журналістів, активістів і опозиціонерів.
10. **Олександр Бортніков,** Директор Федеральної Служби безпеки (ФСБ), головного управління «політичної поліції», відповідального, зокрема, за спробу отруєння Олексія Навального.
11. **Костянтин Ернст.** Генеральний директор державного телеканалу "Перший канал". Канал є основним джерелом державної пропаганди, що очорнює громадянське суспільство та діяльність опозиції.
12. **Віктор Гаврилов.** Начальник Департаменту транспортної служби економічної безпеки Федеральної служби безпеки (ФСБ). Відповідав за координацію діяльності різних відомств під час прибуття рейсу Олексія Навального в Москву, включаючи його перенаправлення в Шереметьєво, де він був заарештований.
13. **Дмитро Іванов** Начальник Челябінського ФСБ. На момент отруєння співробітниками ФСБ Олексія Навального був очільником Томського ФСБ.
14. **Олександр Калашников** Директор Федеральної служби виконання покарань (ФСВП). Роками пасивно спостерігав за тривалими порушеннями прав людини в пенітенціарній системі, а також організував незаконний арешт Олексія Навального після повернення до Москви.
15. **Сергій Кирієнко.** Перший заступник голови Адміністрації Президента, відповідальний за внутрішню політику. Ним були застосовані відповідні заходи щодо запобігання проведення кампанії Олексія Навального й виключення кандидатів від опозиції.
16. **Олена Морозова** Суддя Хімкінського районного суду, яка головувала на незаконному спеціальному судовому засіданні в місцевій поліцейській дільниці і засудила Олексія Навального до 30 днів тюремного ув'язнення без права внесення застави для подальшого судового розгляду.

РАДА: наступне покоління

17. **Денис Попов.** Головний прокурор Москви. Його офіс очолив кампанію проти команди Навального через розслідування та суди.
18. **Маргарита Симонян.** Головна редакторка державної медіамережі RT, ключового рупора державної пропаганди за кордоном. Хвалилася тим, що RT здатний "вести інформаційну війну проти всього західного світу".
19. **Ігор Янчук.** Начальник відділу поліції Хімок, відповідальний за арешт Олексія Навального після його повернення в Росію і організацію його незаконного спеціального судового слухання в місцевій поліцейській дільниці.
20. **Віктор Золотов** Директор Національної гвардії, відомства, в першу чергу відповідального за насильницьке придушення опозиційної активності на вулицях, і один з найвірніших прихильників Путіна.

(«Wallets and Cronies») Представники російського олігархату

21. **Олег Дерипаска** Бізнесмен-мільярдер з потужним портфелем активів в Росії і в усьому світі. Один з ключових прихильників і бенефіціарів кремлівської клептократії, що має значні зв'язки і активи на Заході.
22. **Олексій Міллер** Голова правління "Газпрому", контрольованої державою газової корпорації і важливого інструменту таємного російського впливу за кордоном.
23. **Ігор Сечин.** Голова правління "Роснефти", близький і давній соратник Володимира Путіна. Один з ключових прихильників і бенефіціарів кремлівської клептократії, а також рушійна сила у питаннях підтримки режиму Мадуро у Венесуелі.
24. **Геннадій Тимченко** Бізнесмен-мільярдер з широким портфелем активів в Росії і в усьому світі, близький союзник Путіна і, за повідомленнями, "гаманець" президента, зі значними зв'язками і активами на Заході.
25. **Микола Токарєв** Голова "Транснафти", один з прихильників і бенефіціарів кремлівської клептократії. Розпоряджався будівництвом палацу Путіна в м. Геленджик.

Зловживання свободами

26. **Олександр Бєглов** Губернатор Санкт-Петербурга, близький соратник Володимира Путіна. Його корупційна діяльність була висвітлена розслідуванням Навального. І дотепер підтримує заходи з обмеження свободи протесту і зборів.
27. **Юрій Чайка** Представник Президента в Кавказькому регіоні. До 2020 року Генеральний прокурор, відповідальний за тривалу кампанію Кремля з переслідування громадянського суспільства.
28. **Андрій Картаполов** Заступник Міністра оборони і начальник Головного управління з військово-політичних питань, відповідальний за використання призову в якості засобу переслідування активістів і, як повідомляється, причетний до аварії малайзійського авіалайнера МН17 в 2014 році.
29. **Павло Крашенінніков** Парламентарій і колишній міністр юстиції росії Крашенінніков особисто розробив та підтримав численні авторитарні закони. У тому числі недавню пропозицію, покликану ще більше ускладнити судові переслідування колишніх президентів за звинуваченням у корупції.
30. **Михайло Мішустін** Прем'єр-міністр Росії, головний виконавець курсу Володимира Путіна.

РАДА: наступне покоління

31. **Елла Памфілова** Голова Центральної виборчої комісії, яка на систематичній основі схвалювала і узаконювала невірні і несправедливі вибори Кремля і консультативне голосування.
32. **Дмитро Песков** Прес-секретар президента, головний представник російського уряду, який заперечував проведення будь-якої незаконної кампанії проти Навального, а також факт існування будь-якої зловмисної діяльності Росії всередині країни або за кордоном.
33. **Сергій Собянін** Мер Москви і виконавець політики російського уряду в столиці росії.
34. **Антон Вайно** Глава Адміністрації Президента, можливо, найвпливовішої установи в Росії, й головного координуючого органу політики Кремля всередині країни і за кордоном.
35. **Андрій Воробйов** Губернатор Московської області.

Особи зі списку О. Навального, які вже були у британському санкційному списку до оприлюднення списку Навального: Олександр Бастрикін, Сергій Кирієнко, Олександр Бортніков, Андрій Картаполов.

В Конгресі США було зареєстровано законопроект H.R.6846 - Corruption, Overthrowing Rule of Law, and Ruining Ukraine: Putin's Trifecta Act¹⁷, автори якого рекомендують ввести санкції проти 35 осіб, що фігурують в списку Навального. Наразі він знаходиться на розгляді Комітету закордонних справ.

2.4. Шостий пакет санкцій ЄС

За словами заступника глави Єврокомісії Валдіса Домбровскіса, ЄС вже працює над наступним пакетом санкцій для Росії. Особливо активно розглядається питання нафтового ембарго. Члени Євросоюзу намагаються знайти компромісне рішення, яке завдасть удару агресору, але не надто нашкодить економіці ЄС.

Втім, за словами Урсули фон дер Ляєн, блок **не розглядає простої заборони** на експорт нафти до європейських держав, тому що це призведе до дефіциту й зростання ринкових цін на нафту та, зрештою, – до посилення Путіна. Тож для санкцій цієї сфери розробляють спеціальні «розумні» механізми, щоб нафта стала частиною наступного санкційного пакету.¹⁸

«Найкращий результат для Європейської Комісії – це найсуворіші санкції. Проте, нам немає сенсу пропонувати те, що не матиме підтримки», – сказала віце-президент Європейської комісії з питань юстиції Вера Йоурова.¹⁹ Дещо раніше, Урсула фон дер Ляєн також зазначила, що пакет санкцій може включити обмежувальні заходи щодо «Сбербанку» Росії.

¹⁷<https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/6846/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22sanctions+russia%22%2C%22sanctions%22%2C%22russia%22%5D%7D&r=1&s=3>

¹⁸ <https://www.bild.de/news/2022/news/russland-krieg-gegen-ukraine-aktuell-im-liveticker-79328978.bild.html>

¹⁹ <https://www.euractiv.com/section/energy/news/brussels-prepares-to-hit-russia-with-smart-sanctions-on-oil-imports/>